BAŞKA BİR SU YÖNETİMİ MÜMKÜN!

Su hepimize ve her şeye aittir. Koşuyor ve konuşuyor olmamızda, düşüncelerimizde ve ürettiklerimizde, gülüşümüz ve gözyaşımızda, bugün burada buluşmamızda ve dünyayı değiştirmek için kararlı duruşumuzda suyun izi vardır. Yaşam suda başlayıp serpilmiş, dünyadaki tüm varlıklar suyla birbirine bağlanmıştır. Su olmazsa yaşam da olmaz.

Türkiyemizin çok büyük kısmı "kurak iklim coğrafyası" olarak sınıflandırılmaktadır. İklim krizinin en ağır sonucu susuzluk tehlikesidir. 2019 Devlet Su İşleri verilerine göre ülkemiz su kaynaklarının %77'si tarımsal sulamada kullanılmaktadır. En çok %10'u hanelerde, kalanı ise sanayide kullanılmaktadır. Bu veri kuraklıkla mücadelede temel eksenin, tarımsal sulama alanında olduğunu göstermektedir.

Bizler Türkiye'nin 11 büyükşehir belediyesinin ve 11 il belediyesinin başkanları, bu vicdani ve bilimsel sorumluluktan hareketle bugün, 22 Mart 2021'de, Dünya Su Günü'nde İzmir'de buluştuk. Amacımız, iklim krizinin ağırlaşan sonuçlarını da dikkate alarak Türkiye için başka bir su politikası önermek ve bu topraklarda geleceğimizi, çocuklarımız ve doğamız için güvence altına almaktır.

İklim krizinin su kaynakları üzerindeki etkilerini azaltarak kuraklıkla mücadelede başarılı olabilmek için, su yönetiminde 5 ilkesel değişikliğin yapılması şarttır:

1 - ***Katılımcı bir su yönetim modeli oluşturmak.*** Su yönetimi, şehir, havza ve ülke ölçeğindeki su kullanıcısı tüm paydaşların; tarım örgütleri, sanayiciler, evsel su kullanıcıları, meslek örgütleri, doğa ve çevre örgütlerinin içinde yer alacağı yepyeni, katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmelidir.

2 - ***Tüm kullanım alanlarında arzın değil talebin yönetilmesi.*** Plansız gelişen kullanım talepleri için sürekli daha fazla arz yaratma politikası yerine, başta tarımsal sulama ve sanayi olmak üzere düşük su kullanımıyla yüksek gelir elde edilen ekonomik modeller tasarlanmalı ve teşvik edilmelidir.

3 - ***Su yatırımlarının havza ölçeğinde planlanması.*** Su kaynaklarının, yer üstü ve yer altı sularının miktarının, su bütçesinin hangi kullanımlara tahsis edileceği havza ölçeğinde belirlenmelidir. Verilen tahsisler denetlenmeli, su kullanımlarının sektörel tahsis miktarlarını aşmasına izin verilmemelidir. Her bir havzada planlanan su yatırımlarının birbirini nasıl etkilediği kümülatif olarak ölçülmeli, yatırım kararları havza ölçeğinde bu stratejik değerlendirme yapıldıktan sonra alınmalıdır. Asgari harcama ile azami verim esas olmalıdır.

4 - ***Doğanın su döngüsünün korunması.*** 1960'lardan bu yana suyun döngüsüne yapılan müdahaleler sonucunda birçok canlı türü tehlike altına girmiş; göller ve sulak alanlar kurumuş, nehir ekosistemleri zarar görmüştür. Ülkemizdeki su kullanım hedefleri, iklim krizi dikkate alınarak yeniden tarif edilmelidir. Yatırımlar planlanırken yer altındaki, sulak alanlar ve nehirlerdeki ekolojik su varlığının sürdürülebilirliği dikkate alınmalıdır. Canlıların ihtiyacı olan suyun, ekolojik dengeyi ve su döngüsünü bozacak biçimde kirletilmesine, azaltılmasına yol açan uygulama, yapılaşma ve madencilik gibi faaliyetlere izin verilmemelidir.

5 - ***Suyun ekosistem ve sektörler arası döngüsel kullanımı.*** Tarımda, sanayide ve evlerde kullanılan atık suyun gerekli arıtma süreçlerinden geçtikten sonra farklı sektörler ve ekosistem arasında transferi sağlanmalıdır. Şehir içinde ve tarım alanlarında yağmur hasadına yönelik yöntemler yaygınlaştırılmalı; su ihtiyacının yerinde temini, kullanımı ve dönüştürülmesine yönelik döngüsel çözümler teşvik edilmelidir.

Bu ilkeler doğrultusunda, aşağıdaki 10 somut adım hemen atılmalıdır:

1. Su yönetimiyle ilgili koordinasyonsuzluk ortadan kaldırılmalı, kurumlar arasındaki yetki ve sorumluluk karmaşasına son verilmelidir.

2. Tüm paydaşların mutabakatı alınarak hazırlanan bir Su Kanunu yürürlüğe konmalı, su havzası planlama ve uygulamalarında yerel yönetimler güçlü ve yetkili yapılar haline getirilmedir.

3. Su yatırımları havza ölçekli bütüncül planlarla uyumlu olarak su ve atık su master planlarına göre yapılmalı; kamu kaynakları ekonomik ve ekolojik fizibilitesi düşük yatırımlara aktarılmamalıdır. Yerel yönetimlerin çevresel altyapı projelerine yönelik kaynakları artırılmalıdır.

4. İklim krizi ile etkin mücadele için imzalanan Paris İklim Anlaşması ivedilikle onaylanmalı; iklim değişikliğinin yaratacağı olumsuz etkilerin önlenmesi amacına yönelik hazırlanan İklim Değişikliği Kanunu Tasarısı üzerinde çalışmalar yoğunlaştırılmalıdır.

5. Kuruyan göllerin, Salda Gölü, Burdur Gölü, Tuz Gölü, Seyfe Gölü ve diğer sulak alanların tahribatı sonlandırılarak restore edilmeli ve doğal su döngüleri korunmalıdır.

6. Su havzalarındaki tüm noktasal ve yaygın kirlilik kaynakları kontrol altına alınmalı; merkezi ve yerel idarelerce etkin bir şekilde denetlenmelidir.

7. Tarımda doğru ürün planlaması yapılarak ve tasarruflu sulama sistemlerine geçilerek su israfı önlenmeli, tarımsal sulama en az %50 oranında azaltılmalıdır. Bu amaçla, ekonomik değeri yüksek ve su talebi olmayan yerel tohum ve hayvan ırkları teşvik edilmelidir.

8. İstanbul'a yapılmak istenen "Beton Kanal" gibi suyun doğal döngüsüne zarar veren tüm israf projeleri iptal edilmelidir.

9. Güncelliğini yitiren su ve kanalizasyon idaresi mevzuatı yeniden düzenlenmeli; büyükşehir statüsünde olmayan diğer illerde de su ve kanalizasyon idareleri kurulmalıdır.

10. Yaşamın vazgeçilmez unsuru olan su, temel kamusal hak olarak kabul edilmeli, ekolojik ve toplumsal bir değer olarak tanımlanmalı, su hizmetlerinde kamu işletmeciliği esas alınmalıdır.

Biz Türkiye'nin 22 belediye başkanı, yetki, görev ve sorumluluklarımız doğrultusunda kendi illerimizdeki su yönetimini yukarıdaki ilkeler doğrultusunda gerçekleştireceğimizi beyan ediyoruz. Bu belgede çerçevesi çizilen su politikası ülkemizde tesis edilene kadar, çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmeye ve hep birlikte haykırmaya devam edeceğiz:

Başka bir su yönetimi mümkün!

Zeydan Karalar
Adana Büyükşehir Belediye Başkanı

Mansur Yavaş
Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı

Muhittin Böcek
Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı

Özlem Çerçioğlu
Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı

Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen
Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı

Doç. Dr. Lütfü Savaş
Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı

Ekrem İmamoğlu
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Tunç Soyer
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Vahap Seçer
Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı

Dr. Osman Gürün
Muğla Büyükşehir Belediye Başkanı

Kadir Albayrak
Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanı

Diğer İmzacı Şehirler

Faruk Demir
Ardahan Belediye Başkanı

Demirhan Elçin
Artvin Belediye Başkanı

Semih Şahin
Bilecik Belediye Başkanı

Tanju Özcan
Bolu Belediye Başkanı

Ali Orkun Ercengiz
Burdur Belediye Başkanı

Ülgür Gökhan
Çanakkale Belediye Başkanı

Recep Gürkan
Edirne Belediye Başkanı

Mehmet Siyam Kesimoğlu
Kırklareli Belediye Başkanı

Selahattin Ekicioğlu
Kırşehir Belediye Başkanı

Barış Ayhan
Sinop Belediye Başkanı

Vefa Salman
Yalova Belediye Başkanı